

แนวทางปฏิบัติ จรรยาบรรณนักวิจัย

สภาวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

เอกสารฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยชี้แนะแนวทางปฏิบัติ
ของนักวิจัยตามจรรยาบรรณนักวิจัย ซึ่งสภาวิจัยแห่งชาติ
ได้กำหนดให้มีขึ้น เพื่อให้เป็นข้อพึงสังวรณทางคุณธรรมและ
จริยธรรมในการทำงานวิจัยของนักวิจัย ทั้งนี้เพื่อเป็นเกียรติภูมิ
และศักดิ์ศรีของนักวิจัย อันจะนำไปสู่การยอมรับของสังคม
นักวิจัยทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ขอขอบคุณ
คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หน่วยงาน และ
ผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้มีส่วนกำหนดให้มีจรรยาบรรณนักวิจัยนี้ขึ้น
ไว้ ณ โอกาสนี้

(นายจิรพันธ์ อรรถจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
กันยายน 2541

จรรยาบรรณนักวิจัย

ความเป็นมา

ปัจจุบันนี้ผลการวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างยิ่ง หากงานวิจัยที่ปรากฏสู่สาธารณชน มีความเที่ยงตรง นำเสนอสิ่งที่เป็นความจริงสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ก็จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ การที่จะให้ได้มาซึ่งงานวิจัยที่ดีมีคุณภาพ จำเป็นต้องมีส่วนประกอบสำคัญหลายประการ นอกจากการดำเนินตามระเบียบวิธีการวิจัยอย่างมีคุณภาพแล้ว คุณธรรมหรือจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่ง

คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา ตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาบรรณนักวิจัยดังกล่าว จึงได้ริเริ่มดำเนินการยกร่างจรรยาบรรณนักวิจัยเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อให้ นักวิจัย นักวิชาการ ในสาขาวิชาการต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยผ่านกระบวนการขอรับความคิดเห็นจากนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่าง ๆ และได้ปรับปรุงให้เหมาะสมรัดกุมชัดเจนจนกระทั่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ ประกาศใช้เป็นหลักเกณฑ์ควรประพฤติของนักวิจัยทั่วไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของนักวิจัยทั่วไป โดยมีลักษณะเป็นข้อพึงสังวรณมากกว่าจะเป็นข้อบังคับ อันจะนำไปสู่ การเสริมสร้างจรรยาบรรณในหมู่นักวิจัยต่อไป

นิยาม

นักวิจัย หมายถึง ผู้ที่ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ อย่างเป็นระบบ เพื่อตอบประเด็นที่สงสัย โดยมีระเบียบวิธีอันเป็นที่ ยอมรับในแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครอบคลุมทั้งแนวคิด มโนทัศน์ และวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

จรรยาบรรณ หมายถึง หลักความประพฤติอันเหมาะสม แสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ที่กลุ่มบุคคลแต่ละ สาขาวิชาชีพประมวลขึ้นไว้เป็นหลัก เพื่อให้สมาชิกในสาขาวิชาชีพนั้นๆ ยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาชื่อเสียงและส่งเสริมเกียรติคุณของสาขา วิชาชีพของตน

จรรยาบรรณนักวิจัย หมายถึง หลักเกณฑ์ควรประพฤติ ปฏิบัติของนักวิจัยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐาน ของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของ นักวิจัย

จรรยาบรรณนักวิจัย : แนวทางปฏิบัติ

- ข้อ 1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ
- นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัย ต้องซื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

- 1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
- ◆ นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเลือกเรื่องที่จะทำวิจัย การเลือกผู้เข้าร่วมทำวิจัย การดำเนินการวิจัย ตลอดจนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - ◆ นักวิจัยต้องให้เกียรติผู้อื่น โดยการอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลและความคิดเห็นที่นำมาใช้ในงานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

(ต่อ)

1.2 นักวิจัยต้องชี้แจงตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัย

- ◆ นักวิจัยต้องเสนอข้อมูลและแนวคิดอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาในการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน
- ◆ นักวิจัยต้องเสนอโครงการวิจัยด้วยความซื่อสัตย์โดยไม่ขอทุนซ้ำซ้อน

1.3 นักวิจัยต้องมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

- ◆ นักวิจัยต้องจัดสรรสัดส่วนของผลงานวิจัยแก่ผู้ร่วมวิจัยอย่างยุติธรรม
- ◆ นักวิจัยต้องเสนอผลงานอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างว่าเป็นของตน

ข้อ 2.

นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด

นักวิจัยต้องปฏิบัติตามพันธกรณี และข้อตกลงการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน อุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดและเป็นไปตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบ ไม่ละทิ้งงานระหว่างดำเนินการ

แนวทางปฏิบัติ

2.1 นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำวิจัย

- ◆ นักวิจัยต้องศึกษาเงื่อนไข และกฎเกณฑ์ของเจ้าของทุนอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง
- ◆ นักวิจัยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ระเบียบ และกฎเกณฑ์ ตามข้อตกลงอย่างครบถ้วน

แนวทางปฏิบัติ

(ต่อ)

2.2 นักวิจัยต้องอุทิศเวลาทำงานวิจัย

- ◆ นักวิจัยต้องทุ่มเทความรู้ ความสามารถ และเวลาให้กับการทำงานวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์

2.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการทำวิจัย

- ◆ นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบ ไม่ละทิ้งงานโดยไม่มีเหตุผลอันควร และส่งงานตามกำหนดเวลา ไม่ทำผิดสัญญาข้อตกลง จนก่อให้เกิดความเสียหาย
- ◆ นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบในการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ผลอันเกิดจากการวิจัยได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ข้อ 3.

นักวิจัยต้องมีพื้นฐาน
ความรู้ในสาขาวิชาการ
ที่ทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ใน
สาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ
และมีความรู้ความชำนาญหรือมี
ประสบการณ์ เกี่ยวเนื่องกับเรื่อง
ที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มี
คุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการ
วิเคราะห์ การตีความ หรือการสรุป
ที่ผิดพลาด อันอาจก่อให้เกิดความ
เสียหายต่องานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

- 3.1 นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ ความชำนาญ
หรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัย
อย่างเพียงพอเพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ
- 3.2 นักวิจัยต้องรักษามาตรฐานและคุณภาพ
ของงานวิจัยในสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อป้องกัน
ความเสียหายต่องานวิชาการ

จรรยาบรรณนักวิจัย :

แนวทางปฏิบัติ

7

**ข้อ 4. นักวิจัยต้องมีความ
รับผิดชอบต่อสิ่งที่
ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะ
เป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือ
ไม่มีชีวิต**

นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความ
รอบคอบระมัดระวัง และเที่ยงตรงใน
การทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์
พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร และ
สิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกและมีปณิธาน
ที่จะอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

แนวทางปฏิบัติ

- 4.1 การใช้คนหรือสัตว์เป็นตัวอย่างทดลอง ต้องทำ
ในกรณีที่ไม่มีทางเลือกอื่นเท่านั้น
- 4.2 นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยโดยมีจิตสำนึกที่จะไม่
ก่อความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม
ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
- 4.3 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะ
เกิดแก่ตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
และสังคม

ข้อ 5.

นักวิจัยต้องเคารพ
ศักดิ์ศรี และสิทธิ
ของมนุษย์ที่ใช้เป็น
ตัวอย่างในการวิจัย

นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์
ทางวิชาการจนละเลย และขาดความ
เคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์
ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะอธิบาย
จุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่
เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่หลอกลวง
หรือบีบบังคับ และไม่ละเมิดสิทธิ
ส่วนบุคคล

แนวทางปฏิบัติ

- 5.1 นักวิจัยต้องมีความเคารพในสิทธิของมนุษย์ที่
ใช้ในการทดลองโดยต้องได้รับความยินยอม
ก่อนทำการวิจัย
- 5.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติต่อมนุษย์และสัตว์ที่ใช้ใน
การทดลองด้วยความเมตตา ไม่คำนึงถึง
แต่ผลประโยชน์ทางวิชาการจนเกิดความ
เสียหายที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง
- 5.3 นักวิจัยต้องดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์และ
รักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
ทดลอง

ข้อ 6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่า อคติส่วนตัวหรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูลและข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่องานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

- 6.1 นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ทำงานวิจัยด้วยความเกรงใจ
- 6.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติงานวิจัยโดยใช้หลักวิชาการเป็นเกณฑ์และไม่มีอคติมาเกี่ยวข้อง
- 6.3 นักวิจัยต้องเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่จงใจเบี่ยงเบนผลการวิจัย โดยหวังประโยชน์ส่วนตน หรือต้องการสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น

ข้อ 7.	นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ	นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริง และไม่ใช้ผลงานวิจัยไปในทางมิชอบ
--------	---	---

แนวทางปฏิบัติ	7.1 นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบและรอบคอบในการเผยแพร่ผลงานวิจัย 7.2 นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการ และสังคม ไม่เผยแพร่ผลงานวิจัยเกินความเป็นจริงโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง 7.3 นักวิจัยพึงเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง ไม่ขยายผลข้อค้นพบโดยปราศจากการตรวจสอบ ยืนยันในทางวิชาการ
---------------	---

**ข้อ 8. นักวิจัยพึงเคารพ
ความคิดเห็นทาง
วิชาการของผู้อื่น**

นักวิจัยพึงมีใจกว้าง พร้อมที่จะ
เปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัย
ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผล
ทางวิชาการของผู้อื่น และพร้อมที่
จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้
ถูกต้อง

แนวทางปฏิบัติ

- 8.1 นักวิจัยพึงมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น และสร้างความเข้าใจในงานวิจัย
กับเพื่อนร่วมงานและนักวิชาการอื่น ๆ
- 8.2 นักวิจัยพึงยอมรับฟัง แก้ไขการทำวิจัยและการ
เสนอผลงานวิจัยตามข้อเสนอแนะที่ดี เพื่อสร้าง
ความรู้ที่ถูกต้องและสามารถนำผลงานวิจัยไป
ใช้ประโยชน์ได้

ข้อ 9.

นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

นักวิจัยพึงมีจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญาในการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญและประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติ

แนวทางปฏิบัติ

- 9.1 นักวิจัยพึงได้รตรองหาหัวข้อการวิจัยด้วยความรอบคอบและทำการวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังปัญญาของตนเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญของสถาบันและประโยชน์สุขต่อสังคม
- 9.2 นักวิจัยพึงรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อความเจริญของสังคม ไม่ทำการวิจัยที่ขัดกับกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 9.3 นักวิจัยพึงพัฒนาบทบาทของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น และอุทิศเวลา น้ำใจ กระทำการส่งเสริมพัฒนาความรู้ จิตใจ พฤติกรรมของนักวิจัยรุ่นใหม่ให้มีส่วนสร้างสรรค์ความรู้แก่สังคมสืบไป

